

Portugali

Erikoistuomioistuimet - Portugali

Tässä osassa kerrotaan Portugalin erikoistuomioistuinten organisaatiosta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimet (*Tribunais judiciais de 1.ª instância*)

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimet ovat yleisiä siviili- ja rikostuomioistujia, ja ne käyttävät tuomiovaltaa kaikilla niillä aloilla, joita ei ole uskottu muille oikeusistuimille. Niillä on siis yleinen toimivalta.

Portugalissa on myös erityisprosessiin perustuvaa toimivaltaa käyttäviä ja erityisissä asioissa (sovellettavasta prosessista riippumatta) toimivaltaa käyttäviä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistujia.

Eriyisiä asioita käsittelevät tuomioistuimet (*Tribunais de Competência Especializada*)

Rikostutkintatuomioistuimet (*Tribunais de Instrução Criminal*)

Rikostutkintatuomioistuimet suorittavat rikostutkintaa, päättävät asian edellyttämistä jatkotoimista ja vastaavat tuomioistuimille kuuluvista tutkintatehtävistä.

Perheoikeudet ja alaikäisten asioita käsittelevät tuomioistuimet (*Tribunais de Família e Menores*)

Perheoikeuksien ja alaikäisten asioita käsittelevien tuomioistuinten toimivaltaan kuuluvat seuraavat:

- menettelyn valmistelu ja ratkaisut henkilö- ja perheoikeudelliseen asemaan liittyvissä asioissa: asumuseroa, ositusta ja avioeroa koskevat kanteet ja kaikki niihin liittyvät kanteet, kuten pesänselvitykset ja turvaamistoimia koskevat menettelyt, siviilivihkimisen pätemättömyyttä tai pätemättömäksi julistamista koskevat kanteet sekä puolisoiden ja entisten puolisoiden välisiin elatusmaksuihin ja niiden täytäntöönpanoon liittyvät kanteet ja täytäntöönpanotoimet;
- menettelyn valmistelu ja ratkaisut lasten ja vanhempien suhteisiin liittyvissä asioissa: adoptiosopimukset, päätökset vanhempainvallan käytöstä ja siihen liittyvien asioiden käsittely, äitiyden tai isyyden virallinen vahvistaminen ja isyyden kiistämiseen liittyvät kanteet;
- menettelyn valmistelu ja ratkaisut riskiryhmiin kuuluvien alaikäisten etujen suojeluun liittyvissä asioissa: päätökset toimenpiteistä, jotka koskevat alaikäisiä, joita on kohdeltu huonosti, jotka on jätetty heitteille tai hylätty tai jotka ovat tilanteissa, joissa heidän terveytensä, turvallisuutensa, kasvatuksensa ja moraalisensa on vaarassa; ratkaisut asioissa, jotka koskevat alaikäisten suojelemista vanhempien tai sijoituslaitosten arvovalan väärinkäytöltä.

Työtuomioistuimet (*Tribunais de Trabalho*)

Työtuomioistuinten toimivaltaan kuuluu tutkia siviilioikeudellisia kanteita, jotka koskevat:

- kysymyksiä, jotka johtuvat työsuhteesta toisen palveluksessa, ja suhteista, joita solmitaan työsopimuksen tekemiseksi;
- työtapaturmiin ja ammattitauteihin liittyviä kysymyksiä;
- sosiaaliturvasta ja perheellisistä huolehtivien laitosten ja näiden edunsaajien välisiä kysymyksiä, kun ne koskevat laissa, asetuksissa tai muissa säännöissä vahvistettuja jonkin osapuolen oikeuksia, valtuuksia tai velvoitteita – tämä ei kuitenkaan estä varsinaisia hallinto- ja verotuomioistujia käyttämästä toimivaltaansa;
- lakkoihin liittyviä siviilioikeudellisia kysymyksiä.

Kauppantuomioistuimet (*Tribunais de Comércio*)

Kauppantuomioistuinten toimivaltaan kuuluu valmistella ja ratkaista seuraavat asiat:

- maksukyvyttömyysmenettelyt, kun velallinen on liikeyritys tai konkurssipesä käsittää yrityksen

- kanteet lausunnon saamiseksi yhtiösopimuksen puuttumisesta, mitätöinnistä tai irtisanomisesta
- työntekijöiden oikeuksia koskevien päätösten lykkäämiseen ja kumoamiseen liittyvät kanteet
- kanteet lausunnon saamiseksi siitä, että vireille pantu asia koskee teollisoikeuslain (*Código da Propriedade Industrial*) mukaisia teollisoikeuksia.

Merioikeudet (*Tribunais Marítimos*)

Merioikeuksien toimivaltaan kuuluu seuraavien asioiden käsittely:

- yleisen lainsäädännön mukaiset korvaukset laivoille, aluksille tai muille uiville laitteille aiheutetuista tai niiden käytöstä merenkulussa aiheutuneista vahingoista
- merenkulussa käytettävien laivojen, alusten ja muiden uivien laitteiden rakennus-, korjaus-, osto- ja myyntisopimukset
- sopimukset merikuljetuksesta, yhdistetystä kuljetuksesta tai multimodaalikuljetuksesta
- sopimukset merenkulussa käytettävien laivojen, alusten ja muiden uivien laitteiden sekä niiden lastien vakuuttamisesta
- laivoja ja aluksia koskevat kiinnelainat ja erioikeudet sekä kaikkia uivia laitteita ja niiden lastia koskevat takuut
- siviilioikeudellinen vastuu meren ja muiden merioikeuden toimivaltaan kuuluvien vesien saastuttamisesta.

Rangaistusten täytäntöönpanotuomioistuin (*Tribunais de Execução de Penas*)

Rangaistusten täytäntöönpanotuomioistuinten toimivaltaan kuuluu:

- ehdonalaisen vapauden myöntäminen ja peruuttaminen
- syyntakeettoman henkilön vapaudenrajoituksen käsittävää turvaamistoimenpidettä koskevan päätöksen muuttaminen, jatkaminen ja uudelleentarkastelu
- koeajan myöntäminen ja peruuttaminen
- vankeusrangaistuksen, valvontarangaistuksen tai vapaudenrajoituksen käsittävän turvaamistoimenpiteen julistaminen päättyneeksi.

Immateriaalioikeuksien erityistuomioistuin (*Tribunal de Competência Especializada para a Propriedade Intelectual*)

Tämän Lissabonissa toimivan tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia, teollisoikeuksia, internet-verkkotunnuksia, yritys- ja kaupanimiä koskevat kanteet sekä muutoksenhakuasiat, jotka koskevat kansallisen tekijänoikeusviraston (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial*), kansallisen tieteellisen tutkimuslaitoksen (*Fundação para a Computação Científica Nacional*) ja rekisteri- ja notariaattiviraston (*Instituto dos Registos e do Notariado*) tekemiä päätöksiä.

Erityisprosessiin perustuvaa toimivaltaa käyttävät tuomioistuimet (*Tribunais de Competência Específica*)

Erityisprosessiin perustuvaa toimivaltaa käyttävien tuomioistuinten toimivaltaan kuuluvat asiat määräytyvät sovellettavan oikeusprosessin perusteella. Ne eivät ole varsinaisia tuomioistuimia, vaan enemminkin alioikeuksien osastoja, jotka kokoontuvat siviiliasioiden *vara*-oikeuksina, rikosasioiden *vara*-oikeuksina, siviiliasioiden *juízo*-osastoina, rikosasioiden *juízo*-osastoina, vähäisten siviiliasioiden *juízo*-osastoina, vähäisten rikosasioiden *juízo*-osastoina ja täytäntöönpanoasioiden *juízo*-osastoina.

Siviiliasioiden oikeuksien (*varas cíveis*) toimivaltaan kuuluvat valmistelu ja ratkaisut tavanomaisissa siviilikanteissa, joiden taloudellinen arvo on suurempi kuin ylioikeuksille asetettu yläraja ja joille on laissa määrätty tuomarikollegiona kokoontuvan tuomioistuimen käsittely.

Rikosasioiden oikeuksien (*varas criminais*) toimivaltaan kuuluvat esimerkiksi ratkaisut niissä rikosasioiden oikeudenkäynneissä, joille on määrätty tuomarikollegion tai valamiehistön käsittely.

Siviiliasioiden *juízo*-osastojen (*juízos cíveis*) toimivaltaan kuuluvat valmistelu ja ratkaisut niissä siviiliasioiden oikeudenkäynneissä, jotka eivät kuulu *varas cíveis* -oikeuksien tai vähäisten siviiliasioiden *juízo*-osastojen toimivaltaan. Rikosasioiden *juízo*-osastojen (*juízos criminais*) toimivaltaan kuuluvat erityisesti ratkaisut niissä rikosasioiden oikeudenkäynneissä, jotka eivät kuulu *varas criminais* -oikeuksien tai vähäisten rikosasioiden *juízo*-osastojen toimivaltaan.

Vähäisten siviiliasioiden *juízo*-osastojen (*juízos de pequena instância cível*) toimivaltaan kuuluvat valmistelu ja ratkaisut niissä riita-asioissa, joilta edellytetään mahdollisimman lyhyttä oikeudenkäyntimenettelyä; niille kuuluvat myös ne siviiliproessilain (*Código de*

Processo Civil) ulkopuolelle jäävät tapaukset, joihin sovelletaan erityismenettelyä ja joita koskevista päätöksistä ei voi valittaa varsinaisin muutoksenhakekeinoin. Vähäisten rikosasioiden *juízo*-osastojen (*juízos de pequena instância criminal*) toimivaltaan kuuluvat valmistelu ja ratkaisut niissä asioissa, joilta edellytetään lyhyttä oikeudenkäyntimenettelyä.

Täytäntöönpanoasioiden *juízo*-osastojen (*juízos de execução*) toimivaltaan kuuluvat täytäntöönpanoprosessiin liittyvät siviiliprosessilain mukaiset asiat.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/01/2014